

10. 12. 20. πασανούς, πασανός = αντί πᾶσα ἐνός, ἐνός ἐκάστου.

11. σιάντες = ἐκ τοῦ ἰταλ. stante, ἐπειδή, διότι.

18. λαουντάρει = ἐκ τοῦ ἰταλ. laudare, ἐγκρίνω. Ἐνταῦθα ἐτέθη μετὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπικυρῶ.

19. φέρμα (ἐκ τοῦ ἰταλ. fermo-a), ἀτσάκιση, ἀχάλαση = ἰσχυρά, ἀπρόσβλητος καὶ ἀδιάρρηκτος.

22. ρέστος = ἐκ τοῦ ἰταλ. resto, ὑπολειπόμενον, ἀπομένον.

22. ἀδιάταγο = περὶ οὗ δὲν διετάχθη τι (ἐν τῇ διαθήκῃ).

10

Λυτὰ Μ. 5. Σχέδιον. Ἀποφασίς Ἐπιτρόπου Μυκόνου τῆς 18 Φεβρουαρίου 1665.

Διάδικοι. Ἰωάννης Γαρούμπης — Βασίλης Σκαρδανᾶς.

Διεκδίκησις.

+ Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμὴν. 1665 Φευ<ρ>ουαρίου 18 κατὰ τὸ παλαιό, στὴ Μύκονο. Ἐρχόμενος ὁ ἐν||²[τιμώτατος] ἀφέντης Πιέρρος Σοφιανός, ἐπίτροπος καὶ κριτὴς Μυκόνου, εἰς τὴν ἀκρό||³ασιν τῆς διαφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα τοῦ Ἰωάννη Γαρούμπη ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος||⁴ ὁ Βασίλης Σκαρδανᾶς. Ἀφορμὴ διὰ τὰ προυκία τῶν γονέων τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη γραμμένα καὶ νοῦ||⁵μιναρισμένα εἰς τὸ προκοσύμφωνον τοῦ ἄνωθεν πατρὸς τοῦ ἄνω λεγομένου Ἰωάννη, ὀνόμα||⁶τι ποτὲ Γεώργη Γαρούμπη καὶ μητρὸς τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, ὀνόματι Ἑλένη· τὰ ὅποια πρά||⁷ματα καὶ προυκία τὰ ἄνωθεν τὰ βαστᾶ ὁ ἄνωθεν Βασίλης, ἔστοντας καὶ νὰ ἔλειπεν ἡ μάνα ||⁸ τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, λεγομένη Ἑλένη, μετὸν υἱὸν αὐτῆς ὀνόματι Ἰωάννη στὴν ξενιτεία· καὶ ἐρχόμε||⁹[νος] γυρέβοντας τὴν ἄνωθεν προῦκα τὴν πατρικὴν του ἀπὸ τὸν ἄνωθεν Βασίλη, ὁποῖος||¹⁰ [] ἐβοντας μετὰ πᾶσα μὸδο νὰ ἀποξενώσῃ τὸν ἄνω λεγόμενον Ἰωάννη ἀπὸ τὴν πα||¹¹[τρικὴν του] κληρονομίαν, ἐκοντενταριστήκασιν καὶ ἠνεφανιστήκασιν εἰς τὴν [] ||¹² δικαιοσύνη, μιλῶντας ἡ μία μερία καὶ ἡ ἄλλη τὰ δικαιώματά τους. Ὅποῖος κριτὴς καταλε||¹³πτῶς καὶ μετὰ μεγάλη στόχασιν γροικῶντας τὰ δικαιώματα τῶν ἀμφοτέρων καὶ συλλογί||¹⁴[ζον]τας [καὶ] τὸ προκοσύμφωνον τῶν γονέων τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος, κρά||¹⁵ζει, κρίνει καὶ ἀποφασίζει τὰ ὅσα πράγματα εὐβρίσκονται μέσα εἰς τὸ προκοσύμ||¹⁶φωνον τῶν γονέων τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, εὐγάζοντας ἂν ἔχουν οἱ γονεοὶ του κανένα πουλημένο||¹⁷ μετὰ γράμμα νοδαρικὸ καὶ μαρτυρημένο μετὰ αξιοπίστους μαρτύρους, νὰ εἶναι καλὰ||¹⁸ πουλημένο. Τὸ δὲ ρέστος νὰ εἶναι καὶ νὰ τὰ παίρῃ ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης ὡς κληρονόμος γνήσιος||¹⁹ καὶ νόμιμος τῶν πατρικῶν αὐτῶν προῦκα, εὐγάζοντας τὴν ταρατῆζα, ὅπου ἂν||²⁰ φανῇ πῶς ἠπλένωνεν χαράτζί ἀφεντικὸ κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, ἐπειδὴ||²¹ καὶ οἱ ταρατῆζες νὰ μὴν εὐγάζουν τὸ χαράτζιν τους, νὰ εἶναι ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης ὅπλι-

γος νὰ||²² κάνη λογαριασμόν, νὰ πλερώνη τὸ χαράτζι τῆς ἄνωθεν ταράτζας, καὶ ἐτό-
τες νὰ||²³ βάνου νὰ ἀποκόβγουν καὶ νὰ στιμάρουν τὴν ἄνωθεν ταράτζα, νὰ τὴν ἐπρε-
ρώνεται||²⁴ ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης· ὁββερ νὰ στιμάρουν τὸν κόπον τοῦ ἄνωθεν ἀγοραστή,
νὰ τὸ παίρνη ὁ ἄνω||²⁵θεν Ἰωάννης. Καὶ ἀνίσως καὶ ὁ ἄνωθεν Βασίλης ἡθέλει ἔχει ἀπὸ
τὰ ἄνωθεν προυκία||²⁶ τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη πουλημένα γῆ παχτωμένα, νὰ ἔχη ἐξουσία
ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης νὰ τὰ π[αί]||²⁷ρνη ὡς] πράματα ἐδικά του, καὶ οἱ ἀγοραστᾶδες, ὅπου
τὰ εἶχαν ἀγορασμένα γ[ῆ]||²⁸ παχτωμένα, νὰ πηγαίνου κόντρα εἰς τὸν ἄνωθεν Βα-
σίλη. Ἐτζι ἔκρινεν καὶ ἡπο||²⁹φάσισεν καὶ θέλει ἀπογράψει καὶ ὑπὸ χειρός του.

¹ φευουαριου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὁ ἐνάγων εὗρισκόμενος μετὰ τῆς μητρὸς του μακρὰν τῆς Μυκόνου,
κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν νῆσον διεκδικεῖ τὴν γονικὴν, πατρικὴν καὶ μητρικὴν
του περιουσίαν (προῖκα) κατὰ τοῦ κατακρατοῦντος ταύτην πασανόμως ἐναγομένου.
Δὲν σαφηνίζεται ἐν τῇ ἀποφάσει πῶς περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐναγομένου τὰ
διεκδικούμενα. Φαίνεται, ὅτι, ὡς συνηθίζετο εἰς τὴν νῆσον, προκειμένου ν' ἀναχω-
ρήσουν ἐξ αὐτῆς ὁ ἐνάγων μετὰ τῆς μητρὸς του, τὰ εἶχον παραδώσει εἰς τὸν ἐναγό-
μενον ὡς ἀντιπρόσωπόν των διὰ τὰ καλλιμεργῇ κατὰ τὴν ἀπουσίαν των, οὗτος δὲ
ἐσκέφθη νὰ τὰ σφετερισθῇ. Διὰ τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως διατάσσεται ἡ ἀπόδοσις
εἰς τὸν ἐνάγοντα τῆς ἐμφαινομένης εἰς τὰ προικοσύμφωνα τῶν γονέων του περιου-
σίας, ἐξαιρέσει τῶν τυχόν διὰ ἐγκύρου νοταριακοῦ ἐγγράφου πωληθέντων ὑπὸ τῶν
γονέων. Ἡ ἐξαίρεσις τῶν νομίμως πωληθέντων προικῶν σημαίνει, ὅτι τὰ προικο-
σύμφωνα τῶν γονέων ἦσαν ἄνευ κοντετζιὸ ἢ ἄλλης ρήτηρας περὶ τῆς τύχης τῆς
προικός, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἦτο νόμιμος ἡ ἀπαλλοτριώσις των κοινῇ τῶν συζύγων
συναινέσει. Εἰδικῶς διὰ μίαν ταράτζαν ὁρίζεται ὅτι, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἐναγόμε-
νος ἐπλήρωνε χαράτζι (ἔγγειον φόρον), ἐπειδὴ τὸ μικρὸν εἰσόδημα τῶν ταραιζῶν
δὲν ἐξαρκεῖ καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου (αὐτῇ, νομίζομεν εἶναι ἡ ἔννοια τῆς
φράσεως «νὰ μὴν ἐβγάλουν τὸ χαράτζι τους»), ὑποχρεοῦται ὁ ἐνάγων νὰ ὑπολο-
γίσῃ τὸ ποσὸν τοῦ καταβληθέντος χαραιζίου καὶ νὰ τὸ πληρώσῃ εἰς τὸν ἐναγόμε-
νον. Ἀφοῦ δὲ γίνη τοῦτο, ἡ νὰ ἐκτιμᾶται ἡ ἀξία τῆς ταράτσας καὶ νὰ λάβῃ ὁ ἐνάγων
τὴν ἀξίαν αὐτῆς, παραμενούσης τῆς ταράτσας εἰς τὸν ἐναγόμενον, ἡ νὰ ἐκτιμᾶται ἡ
ἐργασία τοῦ τελευταίου ἐπὶ τῆς ταράτσας, καὶ ν' ἀποζημιοῦται οὗτος δι' αὐτὴν παρὰ
τοῦ ἐνάγοντος, καὶ τότε νὰ λαμβάνῃ ὁ ἐνάγων τὴν ταράτσαν. Ἐπίσης διατάσσει ἡ
ἀπόφασις, ὅπως ὁ ἐνάγων λάβῃ καὶ τὰ πωληθέντα ἢ πακτωθέντα πρὸς τρίτους ὑπὸ
τοῦ ἐναγομένου κτήματα, στρεφόμενων τῶν τρίτων διὰ τὴν ἀποζημίωσίν των κατὰ
τοῦ ἐναγομένου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Περὶ τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν προικῶν ἀκινήτων βλ. τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 21 ἀπόφασιν ἐκτιθέμενα. Ἡ ἀπόφασις ὡς ἔγκυρον ἔγγραφον πωλήσεως καὶ μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος ἀκινήτου ἀπαιτεῖ νοταριακὸν τοιοῦτο (βλέπε καὶ τὴν κατωτέρω ὑπ' ἀρ. 23 ἀπόφασιν), μεμαρτυρημένον καὶ ὑπὸ ἀξιοπίστων μαρτύρων, ἀποκλείουσα, ἐξ ἀντιδιαστολῆς, τὸ ἰδιωτικόν. Παρὰ ταῦτα ὁμοῦς συναντῶμεν ἐν Μυκόνῳ πωλητήρια τοῦ 17ου, ὡς καὶ τοῦ 18ου αἰῶνος, συνταχθέντα ὑπὸ ἱερωμένων μὴ νοταρίων. Ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἀπάντησιν τῆς Μυκόνου ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833 περὶ τῶν ἐθίμων τῆς (βλ. ταύτην ἐν τῷ παρόντι τεύχει, σελ. 12) ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Διὰ τὰ ἔχῃ ἰσχὺν πᾶσα πώλησις, ἢ ἐγίνετο ἔγγραφον πωλητήριον παρὰ τοῦ πωλητοῦ ὑπογεγραμμένον ἢ παρὰ μαρτύρων. Ἐὰν ὁ ἀγοραστής δὲν ἤξευρε τὰ γράφη ἢ ἐὰν ἦτο Μνήμων (ὁ γράψας) κατεχωρεῖτο τὸ πωλητήριον εἰς τὸ βιβλίον τούτου, ὡς ἡ τάξις». Πάντως ἐν Μυκόνῳ τὸ ἔγγραφον πωλήσεως ἦτο συστατικὸν καὶ ὄχι ἀπλῶς ἀποδεικτικόν. Περὶ traditio cartae οὐδεμία νύξις γίνεται ἐν τῇ ἀποφάσει. Φαίνεται, ὅτι καὶ εἰς τὴν Μύκονον ἡ ἐγχείρισις τοῦ ἐγγράφου τῆς πωλήσεως εἰς τὸν ἀγοραστήν ἐγίνετο ἀπλῶς πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀπόδειξιν αὐτῆς, ἢ δὲ πώλησις καὶ μετάθεσις τῆς κυριότητος ἐπῆρχετο διὰ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου (traditio per cartam), ἀρχὴ ἣτις ἐκράτει γενικῶς κατὰ τὸ βυζαντινὸν καὶ μεταβυζαντινὸν δίκαιον (Π. ΖΕΠΟΥ, Συνταγμάτιον Νομικὸν Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη Βοεβόδα ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας (1780) (Ἀθῆναι, 1936), 39 ἐπ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ἡ παράδοσις δι' ἐγγράφου ἐν τῷ βυζαντινῷ καὶ μεταβυζαντινῷ δικαίῳ, ἐν Τόμῳ ἐπὶ τῇ ἑξακοσιετηρίδι τοῦ Ἀρμενοπούλου (Θεσσαλονίκη, 1952), 229 ἐπ. Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων περιουσιακαὶ σχέσεις εἰς τὴν Χίον, ἐνθ' ἀν., 22 καὶ σημ. 2. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ναξιακὰ νοταριακὰ ἔγγραφα, ἐνθ' ἀν., 130 ἐπ. Περὶ τῆς πωλήσεως καὶ μεταβιβάσεως ἀκινήτων εἰς Σίφνον, βλ. ὅσα ὑποστηρίζει ὁ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ εἰς τὰ ἀξιόλογα ὑπομνήματά του εἰς τὴν ἑκδοσιν τῶν Νομικῶν ἐγγράφων τῆς Σίφνου, ἐνθ' ἀν., 27 ἐπ., 463 ἐπ. Εἰδικῶς διὰ τὴν Σίφνον δύναται τις ν' ἀντιπαρατηρήσῃ εἰς αὐτὰ τὰ ἑξῆς: Τὰ ἐκ τῆς νήσου ταύτης δημοσιευόμενα δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τῆς Τουρκοκρατίας εἶναι πολὺ ὀλίγα ἐν σχέσει πρὸς τὸ διάστημα τοῦ χρόνου, εἰς ὃ ἀνάγονται, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ 17ου αἰῶνος μέχρι τῆς Ἀπελευθερώσεως, καὶ ἀνεπαρκῆ, ὥστε νὰ δύναται τις νὰ πορισθῇ ἀσφαλῆ γνῶσιν περὶ τοῦ τρόπου γενικῶς τῆς συντάξεως τῶν δικαιοπρακτικῶν ἐγγράφων καὶ τοῦ νοταριακοῦ συστήματος τῆς νήσου ταύτης, ἐὰν ὑπῆρχε τοιοῦτο σύστημα. Διότι καὶ περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἐγγράφων γεννῶνται σοβαραὶ ἀμφιβολίαι. Οὕτως, εἰς τινα, ὀλίγα σχετικῶς, ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων τῆς Σίφνου ἀναφέρεται ὁ καντζηλλιέρης (Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, ἔγγραφα 2, 7α κ.ἄ.), ἀπαξ δὲ ὁ προβλεπτής (προφανῶς ἀναπληρωτῆς) καντζηλλιέρης (ἐνθ' ἀν., ἔγγραφον 60) ὡς ὁ γράψας τὸ ἔγγραφον. Πλὴν τού-

του, χρησιμοποιείται ο όρος *γραφεύς* (ένθ' άν., έγγραφα 11, 12, 45, 85 κ.ά.) πρὸς δήλωσιν τοῦ γράψαντος. Οἱ νοτάριοι ὁμῶς, οἵτινες συνυπάρχουν μετὰ τοῦ καντζηλλιέρη εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς λοιπὰς Κυκλάδας, σημειοῦν χαρακτηριστικὴν ἀπουσίαν εἰς τὰ μέχρι σήμερον ἰδόντα τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος έγγραφα τῆς νήσου ταύτης. Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχει διαθήκη ἐκ Σίφνου, τοῦ ἔτους 1662, (τὴν ὁποίαν θὰ δημοσιεύσῃ εἰς τὸ παρὸν Τεύχος ὁ Κ. Μέρτζιος), εἰς ἣν ὁ συντάξας ὑπογράφεται «*διάκος σὲρ μαρτῆς πρωτονοτάριος σίφνου προσκαλεσθεὶς ἔγραφα*», ἀλλ' οὗτος δὲν ἦτο ἄλλος ἢ ὁ καντζηλλιέρης Σίφνου, ὡς τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ σώματος τῆς διαθήκης, ἐνθα ἀναφέρεται «*καὶ ἐμένα τοῦ Καντζιλιέρη τοῦ κύριου διακονοῦ ἀφίνω...*» Καὶ προβάλλει αὐτομάτως τὸ ἐρώτημα, μήπως ὁ νοτάριος ἐκαλεῖτο εἰς τὴν Σίφνον *γραφεύς*; Εἰς τοῦτο εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ δώσωμεν καταφατικὴν ἀπάντησιν, καθ' ὅσον ἀντὶ τοῦ *γραφεύς* εἰς τὰ έγγραφα τῆς Σίφνου γίνεται χρῆσις καὶ τῆς μετοχῆς «*γράφας* (ένθ' άν., έγγραφα 7α, 47, 56 κ.ά.) ἢ τοῦ ἀορίστου «*ἔγραφα*» (ένθ' άν., έγγραφα 5, 6 κ.ά.). Ἐὰν διὰ τοῦ *γραφεύς* ἐκαλεῖτο ἐκεῖ ὁ νοτάριος ἢ, ἔστω, ἄλλος κοινοτικὸς ὑπάλληλος, θὰ ἐχρησιμοποίει πάντοτε τὸν τίτλον τοῦ «*γραφεύς*», καὶ ὄχι τὸ *γράφας* ἢ *ἔγραφα*, λέξεις, ἄλλως τε, αἵτινες συνοδεύουν καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ καντζηλλιέρη, ὅταν οὗτος ἦτο ὁ γράψας τὸ ἔγγραφο (ένθ' άν., έγγραφα 1, 2, 4 κ.ά.), Μάλιστα δὲ τὸν ὅρον *γραφεύς*, χρησιμοποιεῖ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ καντζηλλιέρης εἰς ἀνέκδοτον ἔγγραφο τοῦ 1800. Μᾶλλον πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι εἰς τὰ έγγραφα ταῦτα ἡ λέξις «*γραφεύς*» ἐχρησιμοποιεῖτο μὲ τὴν κοινὴν σημασίαν, ἥτοι ἀπλῶς τοῦ γράψαντος, καὶ δὲν ἦτο τίτλος, πάντα δὲ τὰ έγγραφα ταῦτα ἔχουν γραφῇ παρ' ἰδιωτῶν.

Ἐξ ἄλλου, ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς Σίφνου μᾶς ἐγεννήθη καὶ μία ἄλλη σοβαρῶτέρα ἀπορία. Τοῦτέστιν, ὡςάκις ὁ καντζηλλιέρης ἦτο ὁ γράψας τὸ ἔγγραφο, τοῦτο ἔπραττεν ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς κοινοτικοῦ λειτουργοῦ, ἢ ἀπλῶς ὡς ἐγγράμματου, καθὼς ἠδύνατο νὰ τὸ γράψῃ καὶ πᾶς ἄλλος ἰδιώτης; Καὶ εἰς τοῦτο, ὑποθέτω, πρέπει νὰ δεχθῶμεν μᾶλλον, ὅτι μεταξὺ τῶν καθηκόντων τοῦ καντζηλλιέρη δὲν περιλαμβάνετο καὶ τὸ τοῦ συντάσσειν δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα, ἀλλ' οὗτος ἔπραττε τοῦτο ἀπλῶς, ὡς ἠδύνατο νὰ πράξῃ οἷοσδήποτε ἐγγράμματος κάτοικος. Ἐὰν ὁ καντζηλλιέρης ἦτο ἐκ τοῦ λειτουργήματός του ὁ ἀρμόδιος, ἦτο φυσικόν, νὰ εἴχομεν πολλὰ περισσότερα ἔγγραφα συντεταγμένα παρ' αὐτοῦ ἢ παρὰ ἰδιωτῶν. Τὸ ὅτι εἰς τινὰ τῶν ὑπὸ τοῦ καντζηλλιέρη γραφέντων ἐγγράφων ὑπάρχει ἐν τῷ σώματι τούτων καὶ ἡ μνεία ὅτι οἱ δημιουργοὶ τοῦ ἐγγράφου ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν Καντζελλαρίαν, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου ἐκδοχῆς, διότι ἦτο εὐλογον εἰς αὐτὴν νὰ μετέβαινον οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ νὰ εὕρουν τὸν καντζηλλιέρην, καὶ ἐκεῖ νὰ ἐγράφετο τὸ ἔγγραφο. Βεβαίως, ἀναλόγως τῆς περιωπῆς τοῦ γραφέως τοῦ ἐγγράφου, ἀλλὰ καὶ τῶν παρισταμένων ὡς μαρτύρων, τοῦτο θὰ παρεῖχε μείζονα ἀξιοπιστίαν καὶ θὰ

ἦτο δυσχερὲς ἢ ἀμφισβήτησις τῆς γνησιότητός του, ὅχι ὁμῶς ὅτι ἐκέκτητο καὶ ἐπηυξημένην νομικὴν δύναμιν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, ἢ ἄλλως, ὅτι προσελάμβανε τὸν χαρακτῆρα τοῦ σημερινοῦ δημοσίου ἐγγράφου. Ἀποκλίνομεν δὲ εἰς τὴν γνώμην ταύτην διὰ τὴν Σίφνον, διότι δὲν εὐρίσκομεν οὔτε ἐπισημοποίησιν ὑπὸ τοῦ καντζηλλιέρη μὴ ὑπ' αὐτοῦ συντεταγμένων ἐγγράφων. Τὸ ὑπ' ἀρ. 7α τοῦ ἔτους 1700 ἐγγράφον (Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, ἐνθ' ἀν., 33) δὲν ἀποτελεῖ ἐπισημοποίησιν τοῦ ἐγγράφου πωλήσεως τοῦ ἔτους 1674, ἀλλὰ ὅλως νέαν σύμβασιν συμβιβασμοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χρυσῆς τοῦ Κορφιάτη καὶ λοιποὶ, ἔχοντες, φαίνεται, ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ πωληθέντος, παραιτοῦνται τούτων, ἀφοῦ ἔλαβον προηγουμένως χρηματικόν τι ποσὸν ἐκ μέρους τοῦ συζύγου τῆς πωλητρίας, καὶ οὕτως ἀναγνωρίζουν καὶ αὐτοὶ τὸ κῦρος τῆς πωλήσεως. Ἀπλῶς τὸ ἐγγράφον τῆς νέας ταύτης συμβάσεως ἐγράφη ἐπὶ τοῦ ἰδίου χάρτου, ἐφ' οὗ εἶχε γραφῇ ἢ πώλησις, πρᾶγμα ὅχι σπάνιον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ διὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 130 ἐγγράφον (οὗ δίδεται ἀπόσπασμα ὑπὸ τοῦ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, ἐνθ' ἀν., 463-464), διότι τὸ ὑπὸ τοῦ καντζηλλιέρη γραφὲν ἐγγράφον τῆς 20 Ἰανουαρίου 1815 ἀποτελεῖ νέαν σύμβασιν μεταβιβάσεως τοῦ ἀκινήτου ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς τρίτον πρόσωπον, καὶ ὅχι ἀπλῶς ἐπισημοποίησιν τῆς πρώτης πωλήσεως. Ἐκτὸς ὁμῶς τούτων, ὑπάρχει ἐκδεδομένον προικοσύμφωνον ἐκ Σίφνου τοῦ ἔτους 1799 (περιοδ. «Ραδάμανθους», περίοδος Β', ἔτος 2 (31), τευχ. 4 (130) ('Αθῆναι, 1946), 6-7), τὸ ὁποῖον ἐγράφη ὑπὸ τοῦ ἰδιώτου Κ. Μάτζα, κατ' αὐτὸ δὲ παρίσταται καὶ ὁ καντζηλλιέρης, ὅστις ὑπογράφει ἀπλῶς ὡς μάρτυς. Ἐὰν ὁ καντζηλλιέρης ἦτο τὸ ἀρμόδιον δημόσιον πρόσωπον πρὸς σύνταξιν τῶν δικαιοπρακτικῶν ἐγγράφων, τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ συντασσόμενα ἐγγράφα εἶχον ἐπηυξημένην νομικὴν δύναμιν, ἔπρεπεν, ἀντιθέτως, οὗτος νὰ συνέτασσε τὸ ἐγγράφον, ὁ δὲ γραφεὺς Μάτζας νὰ ἦτο μάρτυς. Διὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰς τὴν διάθεσίν μας ἐγγράφων θεωροῦμεν πιθανώτερον, ὅτι ἐν Σίφνῳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν ὑπῆρχε νοταριακὸν σύστημα, οὔτε καὶ διάκρισις μεταξὺ καντζηλλιερικῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ ἐνιαῖον εἶδος ἐγγράφου. Εἶναι ὁμῶς λίαν πιθανόν, ὅτι παλαιότερον ὑπῆρχον ἐν Σίφνῳ νοτάριοι, ἐξ οὗ καὶ ὁ τίτλος ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μνημονευθείσῃ διαθήκῃ τοῦ καντζηλλιέρη ὡς πρωτονοταρίου, ἀλλὰ μετέπειτα νὰ ἐξέλιπον. Κατ' ἀκολουθίαν τούτων, πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς Σίφνου οὐδὲν ἐπιχειρημα ἐξάγεται ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως, ὅτι εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἀπηγεῖτο ἢ ἐγχειρίσις τοῦ ἐγγράφου εἰς τὸν πρὸς ὃν ἢ μεταβιβάσις τῆς κυριότητος πρὸς ὀριστικὴν μετάθεσιν αὐτῆς (traditio cartae). Καὶ ἐκεῖ, φαίνεται, ὅτι τὸ ἐγγράφον ἐδίδοτο ἀπλῶς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀποδείξεως, διὰ μόνης δὲ τῆς συντάξεως καὶ ὑπογραφῆς αὐτοῦ ἐπῆρχετο ἢ μετάθεσις τῆς κυριότητος (traditio per cartam). Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, σημειωθήτω ὅτι, ὅταν εἰς τὸν τίτλον τῆς καντζηλλαρίας ἢ τοῦ καντζηλλιέρη

προσετίθετο τὸ κοινὴ ἢ κοινός, τοῦτο ἐγένετο πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅτι ἦτο ἡ κοινοτικὴ καντζηλλαρία ἢ ὁ κοινοτικὸς καντζηλλιέρης, καὶ δὲν ἐσήμαινεν ὅτι ὑπῆρχε μόνον μία καντζηλλαρία κοινὴ δι' ὅλην τὴν περιοχὴν (ὡς ὁ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, ἐνθ' ἀν., 284 ἀναφέρει). Ἡ προσθήκη δὲ αὕτη ἦτο ἀναγκαία πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὑπαρχόντων ἐν τῷ τόπῳ καγκελλαρίων ἢ καγκελλαριῶν, ὡς ἦσαν λ.χ. αἱ ἀρχιεπίσκοπικαί, αἱ προξενικαὶ κλπ. βλ. Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Οἱ Κοινοὶ Καγκελλάριοι τῆς Νάξου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, εἰς Ἀρχεῖον Ἰδιωτικοῦ δικαίου, ΙΒ', καὶ εἰς ἀνάτυπον, 3, 8, 9).

4 - 5 νομιναρισμένα = ἐκ τοῦ ἰταλ. nominare, κατονομάζω.

10. μόδο = ἐκ τοῦ ἰταλ. modo, τρόπος, μέσον.

13. γροικῶντας = ἐκ τοῦ ρημ. ἀγροικῶ, ἀκούω, κρίνω. (βλ. Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐν λ.).

17. νοδαρικὸ = νοταριακόν.

19. 21. 22. ταράτσα, ἦτο τὸ κτῆμα τὸ ἀγροτικόν, πιθανῶς, τὸ ἐπιπεδόστρωτον, τὸ ἐπὶ τῶν κλιτύων καλλιεργημένον, ὑποδασταζόμενον ὑπὸ τειχίου.

20. ἡπλέωνεν = ἀντὶ ἐπλέρωνεν.

20. 21. 22. χαράτзин ἀφεντικὸ = χαράτзи ἀφεντικὸ ἦτο ὁ φόρος ὁ πληρωνόμενος πρὸς τὸν κυρίαρχον (βλ. ἔγγρ. ὑπ' ἀρ. 3).

21. ὀπλιγος = ἐκ τοῦ ἰταλ. obbligare, ὑποχρεωμένος.

23. ἀποκόβγουν (βλ. ὑπ' ἀρ. 4 ἔγγραφον).

23. 24. σιμάρουν = ἐκ τοῦ ἰταλ. stimare, ἐκτιμῶ.

24. ὄββεο = ἐκ τοῦ ἰταλ. onvero, ἤ.

26. 27. γῆ ἀντὶ ἤ.

26. 28. παχτωμένα (βλ. ὑπ' ἀρ. 2 ἔγγραφον).

28. κόντρα = ἐκ τοῦ ἰταλ. contro, ἐναντίον.

11

Λυτὰ Μ. 5. Ἀντίγραφον. Ἀπόφασις τοῦ Ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου Μυκόνου τῆς 30 Ἰουλίου 1665.

Διάδικοι. Πιέρρος Σκορδίλης — ἡ σύζυγός του Ἀννοῦσα θυγάτηρ Γεωργίου Στάθη.

Διαζύγιον.

Τοῦ Πιέρρου Σκορδίλη

||² + Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμὴν. 1665 Ἰουλίου 30, στὴ Μύκονο. Τὴν σήμερον συγκα||³θήμενος ὁ πανιερώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπι||⁴σκοπῆς Σίφνου καὶ Μυκόνου κύριος, κύριος Ἀθανάσιος, συνοιθρισμένοι παρόντος||⁵ οἱ αἰνδεσιμώτατοι ἅγιοι κληρικοί, παρόντος συγκαθήμενος καὶ ὁ ποτὰ ἐκ||⁶λαμπρος ἀφέντης Πιέρρος Σκούταρης σὺν τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς ἐρχόμενοι εἰς τὴν||⁷ ἀκρόασιν τῆς ἐξέφλησις τῆς